

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันการศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งในด้านประชากร สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 17-22) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมคนไทยให้พร้อม โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ต้องมีการพัฒนาคนให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ตามอุดมการณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ว่าต้องพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนซึ่งเป็นสถานการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการจัดให้มีการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ในปัจจุบันนี้ถ้าหากประชากรไทยไม่ได้รับการพัฒนาแล้วประเทศไทยจะไม่สามารถพัฒนาเท่าเทียมกับประเทศอื่นได้ จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เพราะว่าประชากรของประเทศไม่สามารถคิดและดำเนินการระบบต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ต้องมีการพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา และถ้าไม่มีการพัฒนาคนในชาติแล้วอิทธิพลของสังคมภายนอกจะเข้ามาบีบกระทบต่อสังคมไทยและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ระบบการสื่อสารไร้พรมแดน จะมีผลต่อการรับรู้ข่าวสาร ถ้าหากคนไทยไม่มีการศึกษาที่ดีพอจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 68-83)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติงาน ผลของการดำเนินงานจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานและการจัดการของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิด หลักการ และกระบวนการในการนำปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมาพัฒนาโรงเรียน “คน” จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน เพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยบริหารงาน ดังนั้นในการดำเนินการบริหาร การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

ของบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนตั้งแต่การวางแผนงานการดำเนินงาน การติดตามประเมินผลงาน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ มีการกระจายอำนาจ การบริหารแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานโรงเรียน (เพียงใจ เรืองฤทธิ์, 2550, หน้า 2)

สภาพชุมชนในเขตพื้นที่บริการโรงเรียนบ้านทับร้าง เป็นชุมชนเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 90 นอกนั้นประกอบอาชีพรับจ้าง ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านทับร้างและหมู่บ้านหนองจระเข้ แต่ละหมู่บ้านระยะทางค่อนข้างไกลกัน การคมนาคมไม่สะดวกไม่มีรถประจำทางผ่านมีรถโดยสารสองแถวเป็นช่วงเวลาเช้าและเย็นเท่านั้น ผู้ปกครองนักเรียนมีรถยนต์ใช้เพียงส่วนน้อย ส่วนมากใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทาง นักเรียนมาโรงเรียนโดยรถจักรยานและรถจักรยานยนต์ เป็นระยะทาง 3-5 กิโลเมตร สภาพเศรษฐกิจในชุมชนค่อนข้างยากจนซึ่งโรงเรียนบ้านทับร้างเป็นโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวจนทำให้ขาดการเอาใจใส่ในการดูแลบุตรรวมถึงการให้ความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนขอความอนุเคราะห์ในการช่วยเหลือ มีเพียงผู้ปกครองส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี (โรงเรียนบ้านทับร้าง, 2554, หน้า 4)

จากข้อมูลและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยึดกรอบภารกิจงานของสถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไปว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ วุฒิก่อนศึกษา อาชีพ และรายได้

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาสภาพและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนในการสร้างความร่วมมือส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนได้ถูกต้อง
2. เพื่อทำให้ทราบวิธีการบริหารงานโรงเรียนและเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำถามการวิจัย

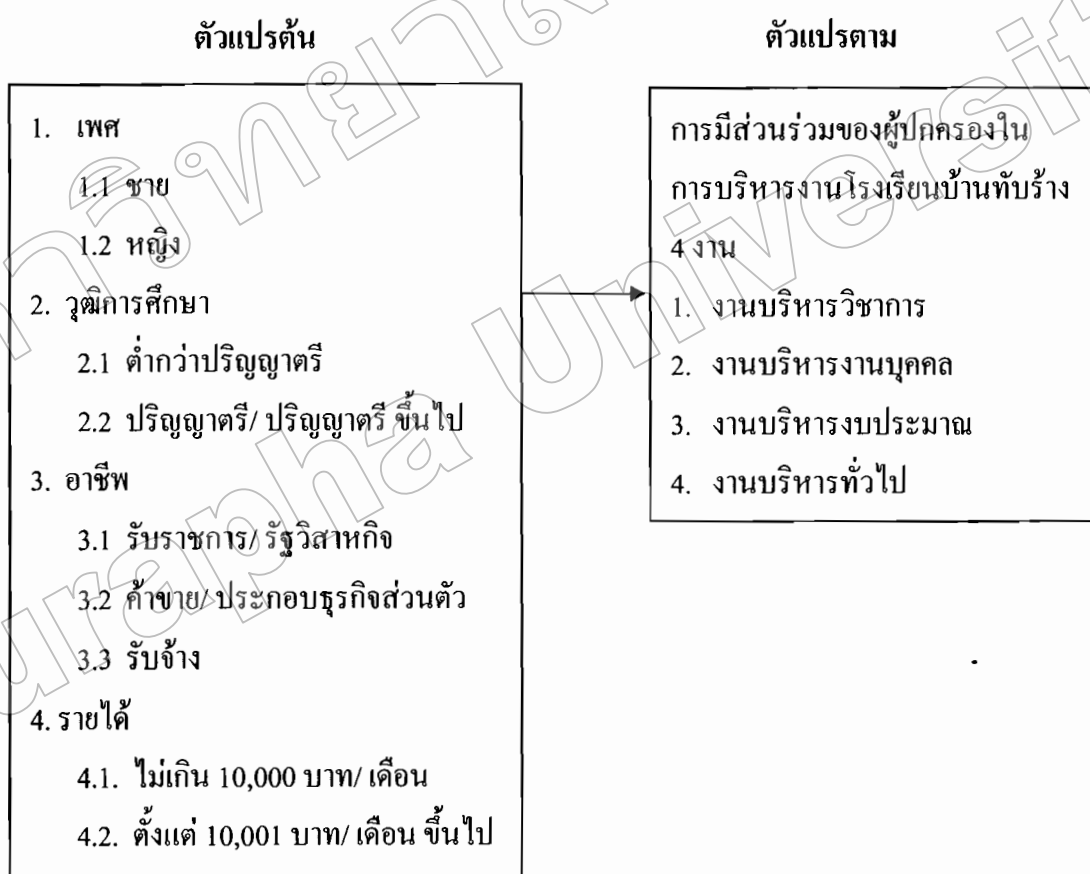
1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ แตกต่างกันหรือไม่
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันหรือไม่
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามรายได้ แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ แตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามรายได้ แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยยึดกรอบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานโรงเรียน 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32) โดยแบ่งประเภทตาม เพศ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในงาน 4 ด้านประกอบไปด้วย ด้านงานบริหารวิชาการ ด้านงานบริหารงานบุคคล ด้านงานบริหารงบประมาณ และด้านงานบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ทั้งหมดจำนวน 460 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอาชีพของผู้ปกครอง จำแนกเป็น อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน อาชีพประกอบธุรกิจ/ค้าขาย จำนวน 57 คน และอาชีพรับจ้าง 149 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรี/ปริญญาตรี ขึ้นไป

3.1.3 อาชีพ แบ่งเป็น

3.1.3.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3.1.3.2 ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย

3.1.3.3 รับจ้าง

3.1.4 รายได้ แบ่งเป็น

3.1.4.1 ไม่เกิน 10,000 บาท/เดือน

3.1.4.2 ตั้งแต่ 10,001 บาท/เดือน ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในงาน 4 ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 ด้านงานบริหารวิชาการ
- 3.2.2 ด้านงานบริหารงานบุคคล
- 3.2.3 ด้านงานบริหารงบประมาณ
- 3.2.4 ด้านงานบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้อง การมีอำนาจในการตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการอันใดอันหนึ่ง

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน โดยให้ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น การสนับสนุนทรัพยากร ข้อเสนอแนะและทางเลือกในการตัดสินใจ ในงาน 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านงานบริหารวิชาการ หมายถึง การวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงานวิชาการ การจัดการด้านหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำแผนการเรียนการสอน การจัดการด้านวัสดุและสื่อการเรียนรู้ การจัดทำตารางการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การดำเนินงานนิเทศภายใน และการวัดผลประเมินผลการเรียน

2.2 ด้านงานบริหารงานบุคคล หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ การวางแผนกำลังคน การใช้กำลังคนและการพัฒนาบุคคล ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร การจัดสวัสดิการ การรักษาวินัยของบุคคล การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งของบุคลากร และการประเมินผลงานของบุคลากร

2.3 ด้านงานบริหารงบประมาณ หมายถึง การวางแผนงานและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ งานทะเบียนและสถิติ งานสารบรรณ งานบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การวางแผนใช้เงินงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ และการประเมินผลการบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

2.4 ด้านงานบริหารงานทั่วไป หมายถึง การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน งานธุรการ งานสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดระบบบริหารองค์กร การประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการศึกษา ทุกรูปแบบ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อหน้าสาธารณชน

3. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย หรือผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบเลี้ยงดู อุปการะนักเรียนขณะที่เด็กยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 460 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คนมีผู้ปกครอง 1 คน

4. เพศ หมายถึง เพศของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

5. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้รับในวันที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยและการทำวิจัยในครั้งนี้จำแนกวุฒิการศึกษาไว้ 2 ระดับ ได้แก่

5.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาที่ผู้ปกครองนักเรียนได้รับในระดับอนุปริญญา เทียบเท่าหรือต่ำกว่า

5.2 ปริญญาตรีขึ้นไป หมายถึง ระดับการศึกษาที่ผู้ปกครองนักเรียนได้รับในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

6. อาชีพ หมายถึง ประเภทอาชีพที่ผู้ปกครองประกอบอยู่ปัจจุบัน ซึ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มอาชีพไว้ ดังนี้

6.1 รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งในหน่วยงานราชการ รวมถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

6.2 ประกอบธุรกิจ/ ค้าขาย หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ทำไร่ ทำสวนรวมไปถึงผู้ประกอบอาชีพค้าขาย

6.3 รับจ้าง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติงานในบริษัทห้างร้าน รวมไปถึงผู้รับจ้างทำงานต่าง ๆ ที่ต้องใช้แรงงานเข้าแลกและเป็นงานสุจริต

7. รายได้ หมายถึง จำนวนรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านทับร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้แก่

7.1 รายได้ไม่เกิน 10,000 บาท/ เดือน หมายถึง รายได้ของผู้ปกครองที่ได้มาจากการประกอบอาชีพภายใน 1 เดือนจำนวนตั้งแต่ 1 บาท ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

7.2 รายได้ตั้งแต่ 10,001 บาท/ เดือน ขึ้นไป หมายถึง รายได้ของผู้ปกครองที่ได้มาจากการประกอบอาชีพภายใน 1 เดือนจำนวนตั้งแต่ 10,001 บาท ขึ้นไป

8. โรงเรียนบ้านทับร้าง หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาล ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 229 หมู่ 5 ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2